

Avalent>Perekonnaasjad ja pärimine>Elatis

Elatis

Slovakkia

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Elatise maksmise ja ülalpidamise kohustus on reguleeritud seadusega nr 36/2005, mis käsitleb perekonda ja millega muudetakse teatavaid teisi seadusi (edaspidi „perekonnaseadus”). Perekonnaseaduse kohaselt tähendab ülalpidamiskohustus järgmist:

vanemate kohustus pidada ülal oma lapsi;

laste kohustus pidada ülal oma vanemaid;

teiste sugulaste kohustus üksteist ülal pidada;

abikaasade kohustus teineteist ülal pidada;

kohustus maksta elatist;

kohustus maksta vallalisele emale toetust ülalpidamise ja teatavate kulude katteks.

Seoses ülalpidamisega selle laiemas tähenduses paigutatakse majanduslikku laadi perekonnaõiguslikud suhted põhimõtteliselt muude perekonnaõigusest tulenevate varaliste suhete hulka. Nende sõltumine perekonnaõigusliku suhte olemasolust on siin eriti ilmne.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Vanemate kohustus oma lapsi ülal pidada tuleneb seadusest ja see **kehtib selle aja jooksul, mil lapsed ei ole suutelised end ise ülal pidama**. Asjaolu, et lapse koolikohustus on lõppenud, ei tähenda tingimata, et ta on suuteline ise toime tulema. Vanemate jätkuv kohustus oma lapsi ülal pidada sõltub lapse suutlikkusest, võimalustest ja rahalisest olukorrast lapse tulevase kutse omandamise ajal, nt statsionaarses õppevormis õppiva üliõpilasena.

Ülalpidamiskohustuse kestuse puhul ei ole õiguslikult oluline, kas isik on jõudnud täisikka või mitte. Ajahetk, mil lapsest saab isik, kes on suuteline end ise ülal pidama, on iga juhtumi puhul erinev. Iga juhtumit peab kohus käsitlema üksikjuhtumipõhiselt, võttes arvesse konkreetseid asjaolusid. Isiku suutlikkust end ise ülal pidada tõlgendatakse üldjuhul kui suutlikkust iseseisvalt toime tulla või kanda kõik asjakohased kulud, mis on seotud iseseisvalt elamisega (s.t saada hakkama oma rahaga). See suutlikkus peab olema pidev. Juhusisestulekut ei saa võtta arvesse, kui tehakse kindlaks, kas isik on suuteline iseseisvalt toime tulema.

Praktikas võtavad kohtud aluseks asjaolu, et vanemate kohustus oma lapsi ülal pidada on paindlik, sest veresugulus ei ole ajas piiritletud ja sellest tulenevalt saab ülalpidamiskohustust uuendada, näiteks juhul, kui laps otsustab õppima asuda hiljem või kui last ei võeta ülikooli vastu kohe pärast keskhariduse omandamist. Kohtupraktikast tulenevalt ja pidades silmas asjaolu, et äsja kooli lõpetanute ja koolist lahkujate jaoks napib praegu tööhõivevõimalusi, võib lapse jätku-kutseõppena käsitada ka täiendavaid kursusi, mis võimaldavad tal hiljem leida tööd muus valdkonnas kui see, milles ta seni kutset omandas. Kui laps hakkab saama korrapäraselt palgatulu, sissetulekut äritegevusest vms, on ülalpidamiskohustuse lõppemise aega lihtsam kindlaks määrata. Võttes arvesse tööturul valitsevat olukorda, paljusid erinevaid õppe- ja haridusasutuste vorme, laste vajadust õppida keeli, et omandatud praktikas rakendada, ümberõppekursusi, jätkuõpet, välisriigis toimuvaid koolituskursusi ja vajadust kutsevalifikatsiooni tõsta on kohtutel üha raskem tuvastada seda aega, millest alates on laps suuteline end ise ülal pidama. Nendest (jätkuõppe) vormidest mõne puhul võib lapse ülalpidamine olla õigustatud, eelkõige juhul, kui elatist maksva vanema rahaline olukord seda võimaldab. Samal ajal tuleb võtta arvesse lapse huve, mida peegeldavad tema võimed ja anded, et laps omandaks tulevaseks tööks vajalikud õiged oskused. Vanematel on õigus nõuda, et neid oskusi kasutataks varakult eesmärgiga vältida vanemapoolse ülalpidamiskohustuse kuritarvitamist, sest ei soovi lihtsalt tööd teha (näiteks kui lapsed kaotavad töö tahtlikult).

18 aasta vanusepiir on oluline menetluslikult aspektist. Kuni lapse täisealiseks saamiseni saab kohus elatist käsitlevat menetlust alustada omal algatusel; pärast lapse täisealiseks saamist saab menetlust alustada üksnes avalduse alusel. Täiskasvanud lapse avaldus võib olla suunatud ühe või mõlema vanema vastu ning selles tuleb märkida taotletava elatise summa ja aeg, millest alates elatist tuleb maksta. Kohus peab täiskasvanud lapsele elatise määramisel lähtuma rangelt avaldusest, sest sellisel juhul ei ole tegemist hooldusõiguse menetlusega hagita tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 111 ja sellele järgnevatel paragrahvide mõistes.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Kui ülalpidamiskohustustlane ja ülalpidamist saama õigustatud isik kokkuleppele ei jõua, teeb ülalpidamiskohustuse kohta otsuse pädev ringkonnakohtus. Välja arvatud juhul, kui tegemist on vanema kohustusega pidada ülal oma alaealisi lapsi, alustab kohus menetlust avalduse alusel, mille ülalpidamist saama õigustatud isik (hageja) on esitanud ülalpidamiskohustustlase (kostja) vastu. Alaealisele lapsele elatise maksmist käsitlevat menetlust võib kohus alustada omal algatusel (*ex officio*) (hagita tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 23), sest neil juhtudel on kohtul hoolduskohustus alaealiste ees. Kohtu poole võivad menetlusosalisena iseseisvalt pöörduda kõik isikud (s.t neil on menetluses kaebeõigus), kui neil on õiguste omandamiseks ja kohustuste võtmiseks vajalik teovõime. Füüsilisi isikuid, kes ei saa ise kohtu poole pöörduda (nt alaealsed lapsed), peab esindama nende seaduslik esindaja (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 68).

Lisaks seaduslikule esindamisele eristatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus ja hagita tsiviilkohtumenetluse seadustikus ka menetluse poolte esindamist volituse alusel ja kohtuotsuse alusel.

Alaealist last ei saa esindada kumbki vanem sellistes kohtuasjades, mis on seotud õigustoimingutega, mis võivad põhjustada konflikti vanemate ja alaealise lapse huvidel vahel või mitme alaealise lapse huvidel vahel, kui neid esindab sama vanem. Sellises olukorras määrab kohus esindaja, kes esindab last kohtumenetluses või konkreetse õigustoimingu tegemise ajal.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Vt küsimusele nr 3 antud vastus.

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Territoriaalne pädevus on määratletud hagita tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvis 3. Asjaõiguslik pädevus on reguleeritud tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahviga 12. Esimeses astmes on territoriaalne pädevus alati ringkonnakohtutel. Üldiselt on pädev kostja (selle isiku, kelle vastu hagi esitatakse) elukohajärgne kohus, s.t kohaldatakse kostja üldisel kohtualluvusel põhineva territoriaalse pädevuse põhimõtet. Kostja suhtes on üldise pädevusega see üldkohus, kelle tööpiirkonnas isik elab või juhul, kui tegemist on mitteresidendiga, see kohus, kelle tööpiirkonnas isik viibib. Hagita

tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sõnaselgelt sätestatud erijuhud, mil seda reeglit ei tule järgida. **Elatise määramise avaldust on pädev menetluma see kohus, kelle tööpiirkonnas alaealine laps elab vanemate kokkuleppe või kohtumääruse alusel, või see kohus, kelle tööpiirkonnas laps elab muul asjakohasel alusel** (seda nimetatakse territoriaalseks ainupädevuseks vastavalt hagita tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 112 lõikele 1).

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kes- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Vt küsimustele nr 3 ja 4 antud vastused.

Hageja (ülalpidamist saama õigustatud isik), kellel on menetluses kaebeõigus, võib esitada menetluse algatamiseks avalduse otse (s.t esindajat kasutamata) nõuetekohaselt pädevale kohtule.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvis 127 on sätestatud, et menetluse algatamise avaldus peab sisaldama üldisi andmeid selle kohta, millisele kohtule avaldus esitatakse, kes on avalduse esitaja, mida kohtuasi käsitleb ja mida hageja taotleb. Samuti tuleb avaldus allkirjastada.

Lisaks neile üldistele andmetele tuleb menetluse algatamise avalduses esitada hagita tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvides 25 ja 26 sätestatud konkreetne teave. Ülalpidamist käsitleva menetluse algatamise avalduses tuleb samuti märkida taotletava elatise summa ja aeg, millest alates elatist tuleb maksta.

Avalduse võib esitada kirjalikult kas paberil või elektrooniliselt. Kui elektrooniline avaldus esitatakse ilma et see oleks asjaomase eriseaduse kohaselt heaks kiidetud, tuleb see esitada ka paberil või elektrooniliselt ja asjaomase eriseaduse kohaselt heaks kiidetud vormis. Elatist käsitlevates asjades võib avaldusi esitada ka suuliselt ja need protokollis registreerida.

Avaldus koos lisadega tuleb esitada nii mitmes eksemplaris, et kohtule jääks originaal ja iga menetlusosaline saaks ühe koopias, mis sisaldab vajaduse korral ka lisaasid. Juhul kui pool ei esita avaldust ja lisaasid nõutavas arvus eksemplarides, teeb kohus koopiaid asjaomase poole kulul.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Üksikute toimingute või kohtumenetlustega seoses tasumisele kuuluvad lõivud on reguleeritud Slovakkia Rahvanõukogu seadusega nr 71/1992 kohtukulude kohta ja karistusregistrist väljavõtte tegemise tasude kohta. Lõivud kuuluvad tasumisele kohtukulude tariifistiku alusel. Nimetatud õigusaktiga nähakse samuti ette vabastused kohtukulude tasumisest, mida võimaldatakse lähtuvalt isiku rahalisest olukorrast või kohtuasja sisust.

Elatise seoses on olulised järgmised sätted.

Kohtuasja sisu alusel ei tule lõive tasuda lapse kohtuliku kaitsmisega seotud menetluste puhul. See tähendab, et kohtukulud ei tule tasuda ka alaealistele lastele elatise maksmisega seotud menetluste puhul.

Isiku rahalisest olukorrast lähtuvalt on kohtukulude tasumisest vabastatud järgmised isikud:

hagejad elatise väljamõistmist ja elatise suurendamist käsitlevates menetlustes, samuti elatisvõlgnevuse pealt viivise maksmist käsitlevates menetlustes ning elatise määramise kohta välisriigis tehtud otsuse või selle täitmisele pööratavuse tunnustamist käsitlevates menetlustes;

vallalised emad elatise väljamõistmist käsitlevates menetlustes ning teatavate raseduse ja lapse sünniga seotud kulutuste maksmist käsitlevates menetlustes.

Kohtukulude tariifistiku punktis 8 on sõnaselgelt esitatud abikaasadevahelisi ja muid elatisnõudeid käsitlevate menetluste korral tasumisele kuuluvad lõivud.

Punkt 8	
a) avalduste puhul, millega taotletakse abikaasadevahelist ülalpidamist, elatist, ning muude sugulaste vaheliste elatisnõuete ja avalduste puhul, millega taotletakse elatise suurendamist	2% nõude suuruselt, kuid mitte vähem kui 16,50 eurot
b) avalduste puhul, millega taotletakse abikaasadevahelise ülalpidamise, elatise ning muude sugulaste vaheliste elatisnõuete vähendamist või tühistamist	2% nõude suuruselt, kuid mitte vähem kui 16,50 eurot

Kui lõivude tariifistikus ei ole konkreetset määra sätestatud ja kohtuasja puhul ei saa kohaldada kohtukulude tasumisest vabastamist ei isiku rahalise olukorra ega kohtuasja sisu alusel, kohaldatakse kohtukulude tariifistiku punktis 1 osutatud lõivusid.

Punkt 1	
Menetluse algatamise avalduste puhul, kui ei ole sätestatud konkreetset määra:	
a) nõude (makse) suuruselt või hagininnast	6%, kuid mitte vähem kui 16,50 eurot ja mitte rohkem kui 16 596,50 eurot; kaubandusvaidluste puhul mitte rohkem kui 33 193,50 eurot

Kohus vabastada isiku tema esitatud taotluse alusel kohtukulude tasumisest, kui see on põhjendatud isiku olukorra tõttu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 254). Poolte olukord tuleb dokumenteerida, et võimaldada kohtul teha taotluse kohta otsus.

See, millise mehhanismi ja meetodi kohaselt annab õigusabikeskus tasuta õigusabi materiaalselt puudust kannatavatele füüsilistele isikutele, kes ei saa kasutada õigusteenuseid oma õiguste nõuetekohaseks kasutamiseks ja kaitsmiseks, ning kui suures ulatuses tasuta õigusabi antakse, on reguleeritud seadusega nr 327/2005, mis käsitleb tasuta õigusabi andmist materiaalselt puudust kannatavatele isikutele ning millega muudetakse seadust nr 586/2003 õigusvaldkonna ametite kohta ja seadust nr 455/1991 liitsentseeritud kutsealade kohta (muudetud kujul), nagu seda on muudetud seadusega nr 8/2005.

Eespool nimetatud seaduses on sätestatud ka tasuta õigusabi andmise kriteeriumid, kord, mida peavad järgima füüsilised isikud ja pädevad ametiasutused tasuta õigusabi saamise avaldustega seotud menetlustes, ning tasuta õigusabi andmise institutsionaalne korraldus.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Slovakkia õigusaktides ei ole täpsustatud elatise konkreetset summat.

Perekonnaasjades peavad kohtud iga kohtuasja vaatlema alati üksikjuhtumipõhiselt, tuginedes konkreetsete asjaoludele. Seetõttu ei ole konkreetset elatissummat õigusaktidega kindlaks määratud. Muude valdkondadega võrreldes on eelkõige perekonnaasjade puhul võimatu elu kogu mitmekülgset õigusnormides selgelt ja üheselt arvesse võtta.

Perekonnaseaduse paragrahvi 75 lõike 1 kohaselt võtab kohus elatise summa kindlaksmääramisel arvesse **ülalpidamist saama õigustatud isiku põhjendatud vajadusi**, samuti **ülalpidamiskohustuslase suutlikkust, võimalusi ja rahalist olukorda**. Kohus võtab ülalpidamiskohustuslase suutlikkust, võimalusi ja rahalist olukorda arvesse ka juhul, kui ülalpidamiskohustuslane lahkub mõjuva põhjuseta korralikult töökohalt või healt ametikohalt või loobub regulaarsest sissetulekust; samuti võtab kohus arvesse mis tahes ebamõistlikke rahalisi riske, mida ülalpidamiskohustuslane on võtnud.

Laste ülalpidamise peavad panustama mõlemad vanemad vastavalt oma suutlikkusele, võimalustele ja rahalisele olukorrale. Lapsel on õigus samale elatustasemele, mis on tema vanemal. Makstava elatise summa kindlaksmääramisel võtab kohus arvesse, kumb vanem lapse eest isiklikult ja kui suures ulatuses hoolt kannab. Kui vanematel on alaealise lapsega seoses ühine hooldusõigus, võib kohus elatise summa kindlaksmääramisel samuti arvesse võtta aega, mille jooksul laps kummagi vanemaga koos elab, või teise võimalusena võib kohus otsustada, et elatist ei määrata seni, kuni laps jätkab elamist vaheldumisi kummagi vanema juures.

Perekonnaseaduse paragrahvi 62 lõikega 3 nähakse ette **minimaalne elatis** (praegu 27,13 eurot): *mõlemad vanemad on oma suutlikkusest, võimalustest ja rahalisest olukorrast olenemata kohustatud tagama minimaalse elatise, mis moodustab 30% elatusmiinimumist ühe ülalpeetava alaealise lapse või ülalpeetava lapse kohta, nagu on sätestatud asjakohases seaduses.*

Perekonnaseaduse paragrahvi 78 kohaselt on **võimalik elatiseõuetega seoses sõlmitud kokkulepped ja tehtud kohtuotsused läbi vaadata, kui asjaolud peaksid muutuma**. Elatise määramist käsitlevaid otsuseid – välja arvatud otsuseid, mis käsitlevad elatise määramist alaealise lapsele (vt hagita tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 121) – saab muuta või tühistada ainult avalduse alusel. Kui alaealisele lapsele makstav elatis tühistatakse või seda vähendatakse tagasiulatavalt teatava möödunud perioodi eest, siis kasutatud elatist tagasi maksmata ei pea. Asjaolude muutumise korral võetakse alati arvesse elatustaset.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Tavaliselt maksab ülalpidamist andma kohustatud isik (ülalpidamiskohustuslane) elatist ülalpidamist saama õigustatud isikule.

Perekonnaseaduse paragrahvi 76 kohaselt tuleb elatist maksta korrapäraselt igakuiste maksetena ette. Vastastikuseid nõudeid võib elatiseõuetega tasaarvestada vaid kokkuleppe alusel. Alaealistele makstavat elatist hõlmavaid nõudeid tasaarvestada ei saa. Kui ülalpidamiskohustuslane hilineb kohtu määratud elatismakse tegemisega, on ülalpidamist saama õigustatud isikul õigus nõuda tähtjaks maksmata summa eest viivist tsiviilõigusnormide kohaselt. Mis tahes makse, mis tehakse ülalpidamiskohustuse täitmiseks, läheb esmalt põhisumma katteks. Kui põhisumma on tasutud täies mahus, arvestatakse ülejäänud summa viivise katteks.

Alaealistele lastele makstava elatise seoses eksisteerib kohtupraktika, mille kohaselt peab hooldusõiguseta vanem maksmata elatist sellele vanemale, kes lapse eest isiklikult hoolt kannab, kusjuures elatist tuleb maksta igakuiselt kindlaks kuupäevaks.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Elatismakseid nõuavad sisse kohtutäiturid. Sissenõudmisenetlust alustatakse sissenõudmisavalduse alusel. Menetlus on reguleeritud Slovaki Vabariigi Rahvanõukogu seadusega nr 233/1995, mis käsitleb kohtuametnikke ja täitetoiminguid (täitetoimingute seadus) ning millega muudetakse teatavaid teisi seadusi (muudetud kujul). Enamasti nõutakse elatiseõlgnevused sisse ülalpidamiskohustuslase töötasu või muu sissetuleku arestimisega. Kui tehakse täitekorraldus, millega nähakse ette kohustus tasuda rahasumma, saab tähtjaks tasumata elatise sissenõudmiseks lisaks töötasu või muu sissetuleku arestimisele kasutada ka täiendavaid võimalusi: kolmandatelt isikutelt saadaolevate summade üleandmine, vallasvara müük, väärtpaberite müük, kinnisvara müük, ettevõtte müük või juhtimisõiguse ajutine peatamine. Viimati nimetatud võimalus on elatise sissenõudmise kontekstis eriti oluline. Kohtutäitur võib anda korralduse juhtimisõiguse peatamiseks seoses igahüega, kes ei täida kohtu otsust elatise maksmise kohta. Kohtutäitur edastab juhtimisõiguse peatamist käsitleva täitekorralduse ka pädevale politseiasutusele. Kui täitmisele pööramise alused on kõrvaldatud, teeb kohtutäitur viivitamatult korralduse juhtimisõiguse ennistamiseks.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Perekonnaseaduse paragrahvis 77 on sätestatud, et elatiseõuete sissenõudmiseks puudub aegumistähtaeg. Kuid elatise saab määrata üksnes alates kohtumenetluse alustamise kuupäevast. Alaealise lapsele saab elatise välja mõista tagasiulatavalt mitte rohkem kui kolme aasta eest alates menetluse algatamise kuupäevast, kuid selleks peavad eksisteerima mõjuvad põhjused. Aegumistähtaeg on korduvate elatismaksete saamise õigusel.

Tsiviilseadustiku (seadus nr 40/1964) paragrahvis 101 on sätestatud järgmised aegumistähtajad:

1) *Lõpliku kohtuotsusega või muu asutuse otsusega antud õigus kaob kümne aasta möödumisel sellest kuupäevast, mil kohustatud isik pidi otsust täitma. Õigus, mille aluseks olevald asjaolusid või millega seotud võlasummat võlgnik kirjalikult tunnustab, kaob kümne aasta möödumisel sellise tunnustamise kuupäevast; kuid kui tunnustamisdokumendis on täpsustatud kohustuse täitmise tähtaeg, hakatakse aegumistähtaega arvestama sellise tähtaja möödumisest.*

2) Sama aegumistähtaega kohaldatakse ka üksikute osamaksete suhtes, kui otsuse või tunnustamisdokumendiga on makse jaotatud osamakseteks; üksikute osamaksetega seotud aegumistähtaega hakatakse arvestama asjaomase makse tähtjast. Kui ühe osamakse tegemata jätmise tõttu loetakse, et isik on võlgu kogu summa, hakatakse kümneaastast aegumistähtaega arvestama tasumata osamakse tähtjast.

3) *Intressi ja korduva täitmise suhtes kehtib kolmeaastane aegumistähtaeg; kuid kui see on ette nähtud lõpliku otsusega või kui seda on kirjalikult tunnustatud, kohaldatakse aegumistähtaega ainult sellise intressi ja korduva täitmise suhtes, mille tähtaeg saabub pärast otsuse lõplikuks muutumist või pärast kohustuse tunnustamist.*

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Puudub spetsiaalne asutus, mis tegeleks toetuse või abi andmisega Slovakkias elatise sissenõudmist käsitlevate juhtumite puhul.

Kui sissenõudmine on seotud välisriigiga, võib abi saamiseks pöörduda laste ja noorte rahvusvahelise õiguskaitse keskuse (*Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže*) poole. Asjaomane keskus aitab elatist sisse nõuda selliste juhtumite puhul, kui lapsele elatist maksmata kohustatud isik elab välisriigis, samas kui ülalpidamist saama õigustatud isik elab Slovakkias või vastupidi, s.t kui ülalpidamist saama õigustatud isik elab välisriigis ja nõuab elatist sisse võlglaselt, kelle alaline elukoht on Slovakkias.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Seadusega nr 201/2008 (mis käsitleb elatiseõuet ja millega muudetakse seadust nr 36/2005, mis käsitleb perekonda ja millega muudetakse teatavaid teisi seadusi kooskõlas Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohtu (*Ústavný súd*) otsusega nr 615/2006) nähakse ette mehhanism, mille kohaselt võib riik (tööhõive, sotsiaalalajade ja perede amet (*úrad práce, sociálnych vecí a rodiny*)) maksta elatist saama õigustatud isikutele elatiseõuet. Elatiseõuet andmisega tagatakse ülalpeetava lapse elatise juhul, kui ülalpidamiskohustuslane ei maksa elatist, nagu on ette nähtud lõpliku kohtuotsusega või kohtu poolt heaks kiidetud kokkuleppega.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutusest või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Jah.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Laste ja noorte rahvusvahelise õiguskaitse keskuse lõi Slovakkia töö-, sotsiaal- ja pereministeerium, mis haldab keskust vahetult kui lastele ja noortele rahvusvahelistes asjades õiguskaitset pakkuvat riigi rahastatavat organisatsiooni. Keskuse tegevus hõlmab kogu Slovakkia territooriumi ja keskus on tegutsenud alates 1. veebruarist 1993. aastast.

Sotsiaalabi käsitleva seaduse nr 195/1998 (muudetud kujul) kohaselt on keskus liigitatud riiklikuks sotsiaalabiasutuseks alates 1. juulist 1998. aastast.

Kontaktandmed/aadress:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava

E-post: cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk,

Tel: +421 2 2046 3208, +421 2 2046 3248

Faks: + 421 2 2046 3258, telefon E–P ööpäev läbi (ainult hädaabi) + 421 915 405 954.

Slovaki Vabariigis on nimetatud keskus nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) (ülalpidamiskohustuste määrus) ning laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise 2007. aasta Haagi konventsiooni kohane keskasutus.

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Välisriigist ei saa taotlusega otse keskuse poole pöörduda. Elatist taotleb isik, kes elab teises riigis, peab võtma ühendust selle riigi pädevate asutustega, kes seejärel edastavad taotluse Slovakkia keskusele.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlev 23. novembri 2007. aasta Haagi protokoll on Slovaki Vabariigi suhtes siduv.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Piiriüleste elatist käsitlevate asjade puhul sõltub tasuta õigusabi andmine ülalpidamiskohustuste määruse artikli 44 lõike 3 kohaldamisest. Slovakkia keskasutus – **laste ja noorte rahvusvahelise õiguskaitse keskus** osutab teenuseid tasuta ja elatise määramisega või elatise määramist käsitlevate otsuste muutmisega seotud menetlustes puudub Slovakkias vajadus taotleda tasuta õigusabi.

Juhul kui menetlusega seoses on vaja tasuta õigusabi, antakse tasuta õigusabi alla 21 aastastele füüsilistele isikutele kooskõlas määruse artikliga 46. Seda liiki õigusabi annab **õigusabikeskus** vastavalt muudetud seadusele nr 327/2005 tasuta õigusabi andmise kohta materiaalselt puudust kannatavatele isikutele. Juhtumite puhul, mis ei ole hõlmatud artikliga 46, antakse tasuta õigusabi kooskõlas eespool nimetatud seadusega, tingimusel et taotleja puhul on täidetud sama seadusega tasuta õigusabi saamisele seatud kriteeriumid.

Kui taotleja puhul ei ole tasuta õigusabi saamiseks ette nähtud kriteeriumid täidetud, tuleb tasuda kohtukulud vastavalt seadusele nr 71/1992 kohtukulude kohta ja karistusregistrist väljavõtte tegemise tasude kohta. Nimetatud seaduse kohaselt ei tule kohtukulusid tasuda laste ja vanemate vastastikust ülalpidamist käsitlevates asjades. Kohtukulude tasumisest on vabastatud ka need taotlejad, kes esitavad isiklikult taotluse elatise määramiseks või suurendamiseks. Peale selle kannavad kõik taotlejad need menetlusega seotud kulud, mis neil ja nende esindajatel tekkisid. Menetlusosalised jagavad ühised menetluskulud võrdeliselt nende osalemisega kohtuasjas ja selle menetlemises. Täiskasvanutele elatise maksimisega seotud asjades mõistab kohus võitnud poole kasuks välja need kulud, mis on vajalikud õiguste teostamiseks või kaitsmiseks kaotanud poole ees.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Ülalpidamiskohustuste määruse artikli 49 lõikes 1 määratletud keskasutus on laste ja noorte rahvusvahelise õiguskaitse keskus, mis loodi 1. veebruaril 1993. aastal. Puudus vajadus võtta vastu mis tahes konkreetseid meetmeid seoses ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 kirjeldatud tegevustega, sest keskus toimis nii edastava kui ka vastuvõtva asutusena mitme välislepingu (eelkõige 20. juuni 1956. aastal sõlmitud välisriigist ülalpidamise taotlemise konventsiooni) alusel juba enne ülalpidamiskohustuste määruse kohaldamise algust, mistõttu tuli keskuses teha üksnes väikeseid korralduslikke muudatusi (personali valdkonnas).

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

**Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 06/05/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkevõrsioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.